

Kakšne barve je sreča?

Zgodbice, ki so pred vami, so živele v meni vse življenje. Luč srečnega otroštva me je spremljala vsepovsod, kjerkoli sem živela, kamor me je zanesla službena pot, in je svetila in še sveti v današnji dan. Večkrat sem pomislila, da bi morala lepe trenutke svojega otroštva popisati, a nikoli se mi ni prav posrečilo ali pa ni bilo prave volje za to. Ko pa je tako tragično preminil moj ljubi in edini brat, so se, kot po čudežu, zgodbice kar same zlele na papir, za zdravilo ljubezni, kot bi rekel pesnik.

Kaj je srečno otroštvo? Kdo bi znal natanko odgovoriti na to vprašanje? Srečni otroci so povsod enako srečni? Noben slikarski čopič ne more naslikati podobe, ki jo v srcu nosi srečen otrok. Ali je sreča zelena, rumena, ali samo narahlo vijoličasta ali pa čisto nežno modra, kadar skozi veje v mladem gozdu vzbrsti pomlad? Ali pa je nemara rdeča, kot je bil rdeč óni poletni dan, čisto brez sapice; tam teče voda, čista, da vidiš bele kamenčke na dnu. Slišiš rahel šelest kačjega pastirja. Počasi, počasi se je usedel na tanko svetlozeleno vodno bilko; bilka se je majčkeno zagugala, tako, da se je skoraj potopila v čist potoček. Obrežje bližnje reke je bilo podoba raja.

»Poglej, pa sem jo ujel! Postrv! Z roko. Jože me je naučil. Z Albinčkom jih takole loviva, samo vedeti moraš, v kakšno luknjo med skalami je treba poseči.« »Ah, dej no!« in se mu je izmuznila iz rok in se izgubila med kamenjem. Še enkrat se je vzdignila, pogrnala se je iz vode, kar ribe rade počno – in že je ni bilo več. Razočarano je gledal za njo, zgornjo ustnico je malo ukrivil navzgor, táko je imel navado, kadar se mu je kaj ponesrečilo. In tekla sta ob reki navzgor, bosa, po belem produ, razgretim od sonca: sončni žarki so se mu lovili v svetle kodre. Kodrastih las pravzaprav nikoli ni maral, zmeraj si je natikal nogavico na glavo, da bi se izravnali. Prestrašila sta žabo, ki je leno poležavala na soncu. Smuk – se je pogrnala v globok tolmun, da se je voda zaiskrila v tisoč barvah. Kako lepo! Ali je takele barve sreča? Pritekla sta do velike mlake. Zadišalo je po vrbah. Mm ... mm ..., kako je dišalo! Nobena reč ne diši tako, kot diši mokra vrba. Res da ne! Ob mlaki sta neke pomladi lovila žabe. Držala je vrečo, vreča je padla na tla, žabe so zlezle ven. Strašno se je jezil nanjo. »Nikjer na svetu ni take nerode, kot si ti. Da veš!« je pribil.

V poletno tihoto se je oglasil opoldanski zvon. Joj, hitro! Ni ga mogla dohajati, ko sta tekla skozi gozd, po mehki, z mahom prekriti poti in navzgor po majhnem hribu in okoli njiv do vodice. Skočila sta čez in že sopihala proti hišam. Nikjer nikogar, le sosedova Anica je plela v zelniku. Zvon je donel počasi, milo, kot bi molil: bim-bam, bim-bam. Tekla sta po poti, zelo ozka se je vijugala od šolskega vrta dol med njivami. Poti danes ni več in še dosti drugih ne. Tudi tistega lepega vrtička ni več. S kakšno sveto skrbjo ga je vsako leto oplela sosedova teta! In to na začetku poletja, ko je komaj začel rasti prvi plevel. Danes je tam okoli vse zazidano. Postavili so si hiše, velike hiše; pravijo, da so lepe. Takrat, v tistih časih, pa so ob vrtičku leto za

letom valili pirhe o veliki noči. Tako lepo je znal obrniti pirh, vselej na pravo stran, in ga narahlo spustiti po palicah, da je trčil ob drug pirh. Česa vsega ni znal! Tudi pritrkaval je. O praznikih sta z Albinčkom kar naprej tičala v zvoniku, vse melodije sta znala na pamet. Zvonila sta tudi pozneje, ko sta bila že odrasla in ju je preganjal miličnik. A kaj zato, ko pa je bilo pritrkavati tako nebeško lepo.

Pritekla sta do doma. Na šolskem vrtu je v podobi grozda na drobni veji visel čebelji roj. »Hitro moram k očetu, da ga ogrebeva.« »Ti pa že, ja!« »Kaj pa misliš, ali se ne spomniš, kako visoko na drevesu je zadnjič tičal roj? Pa sem splezal gor, pa sem podržal pod grozdom panj, očka je udaril po veji in čebele so noter padale.« »Pa jih je še zmerom toliko frčalo okoli tebe!« »Seveda, neumnica, ali ne veš, da čebele nikoli ne gredo naenkrat v panj? Saj so me tudi pikale, še kako, a se nisem nič jokal, ne tako kot ti, ki se cmeriš že, če stopiš na eno samo čebelo. Še piščanček ni taka cmera, kot si ti; ko je nezavesten ležal med deteljico, mu je mama sama izdrla želo in potem je spet veselo skakal okoli.« Še naprej jo je poučeval o čebelah. »Navadno se roj usede, lahko pa tudi uide. To pa le takrat, kadar nima matice pri sebi. Včasih je matica počasna ali samo malo nerodna, kar izgubi se. Ali še veš, kako jo je nekoč očka našel v travi pred čebelnjakom? Zato ima vedno pokošeno okoli čebelnjaka, tudi zato, da čebele laže najdejo svoj domek.« »Kaj pa čebele jedo, če nabirajo med samo za ljudi?« »Le kaj neki! Med, seveda; nekaj ga pojedjo same, da živijo, nekaj pa ga odlagajo v satnice.« »Zakaj pa imajo včasih nožice tako rumene, kadar prileti-jo s paše?« »Ti pa res nimaš pojma o nobeni stvari. Na nožicah nosijo raznobarni cvetni prah, temu se reče obnožno. Cvetni prah, pomešan z medom in vodo, je imenitna hrana za mlado čebeljo zalego.«

Nekoč je v šolski nalogi napisala, da je čebelnjak očetovo veselje. Res je bilo tako. Če je le mogel, se je podal k čebelam. Posebno kadar je deževalo, se je rad umikal v tihoto čebelnjaka. Kako je dišalo notri! Po vosku in medu, vmes pa so brenčale čebele. To je bila za očeta najslajša glasba, čeprav je tudi sam znal peti in učil peti tudi druge. Med vojsko je v čebelnjaku ležal ranjenec. Nihče mu tega ni povedal, a je vse kar sam izvohal. Zaupal ji je, da mu mama zato nosi hrano v vedru, da se je manj opazilo. Za vse je imel nos. Kadar je hotel kaj dobrega pojesti, je pretaknil vso hišo in gotovo našel, kar je iskal.

Očka je stopil na prag in jima pomahal: »Kosilo se bo ohladilo, dobro vesta, kako stroga je mama.« Kosilo je bilo vedno na mizi opoldne; takrat je očka končal s poukom in treba je bilo biti doma. Čeprav je bil oče zelo blag in ju je rad jemal v zaščito, kadar je bila mama preveč huda, pri jedi pa je zahteval popoln mir. Kolikokrat sta se tako smejala, da so jima solze tekale po licih, a nista upala vzdigniti oči in pogledati očeta. Če ni šlo drugače, so padale hruške; to je bilo tako, da je dal oče vsakemu z napetim členkom en frk po glavi.

Kakor blisk je hušknil v kuhinjo sosedov Francelj: »Ta jezen vama je ukradel mucka!« »Kaj, kako?« sta oba hkrati planila od mize? »Ta jezen« je bil čuden, mrk možak. Doma je bil v hribih, v vas je prihajal le v trgovino. Z nikomer se ni družil; grdo, karseda grdo je gledal predse in otroci so se ga bali.

Kadar je prištorkljaj po opravkih z zmršenimi lasmi, v velikih blatnih škornjih in z umazano vrečo na rami, so se vsi razbežali in za kakšnim voglom skrivoma opre-

zali za njim. O njem so sestavili celo pesmico: *Ta jezen s hribov s fajfico, gre na vas po žajfico, kupi jo za dva dinarja, ker nima več denarja*. Včasih je zavil v gostilno. Obsedel je v veži v kotu in tam žulil zelenega. Tja se je usedel, kjer je rada posedala stara Hana, kadar jo je le preveč mučila žeja. Z njo so imeli otroci veliko veselje. Za vse njihove vragolije je bila gluha in slepa. Nič je ni motilo, če so se ji smejali in se prav grdo norčevali iz nje. Mama ji je včasih prigovarjala, da naj vendar odide domov, a je samo odkimavala: »Ko me pa brinovček tako pozdravi«, je trdila. »Ta jezen ju je pobasal v vrečo«, je hitel pripovedovati Francelj in oči so mu žarele od razburjenosti. Tudi on je bil ves nor na mucke; kadar so doma imele mlade, je že navsezgodaj trkal na šolsko okno. Samo v hlače je smuknil in tekel za njim, bos, v sosedov skedenj. Tako sta bila navezana na svoja ljuba mucka. Sploh nista verjela, da ju še kdaj vidita. Njegov je bil svetlo tigrast z belim podbradkom in belimi tačicami, njen pa je bil temen tigerček in malo bolj okrogel kot njegov. Proseče sta se ozirala k očetu. Odšli so na pot. Niti malo niso čakali, da pojenja avgustovska vročina. Hodili so po gorski poti, da so grizli kolena, tako je bilo strmo. Samo da prideta do svojih ljubih muckov. Pot se je vlekla kot jara kača, ni in ni je bilo konca. Še en ovinek in zagledali so prijazno vas, ki je slonela ob strmem bregu. Čudna žena je stala pred hišo. »Ja, ja, potikala sta se tod okoli dva mačeta, a zdaj ju že nekaj dni ni bilo k hiši. Najbrž ju je vzela lisica.« »O, jojmene, lisica!« V mislih je že videl svojega ljubljénčka, kako ga krvoločna lisica drži v gobcu, da se ubogi mucek kar zvija od bolečin. »Moj Bog, samo tega ne!« Tedaj sta pritekla, čisto prava, njuna ljuba mucka. Močno sta stiskala vsak svojega v naročju in od veselja jima je šlo na jok. Še očetu se je od ginjenosti nad njuno srečo orosilo oko. Mucka sta se šele doma prav razživela. Igrala sta se in norela od veselja. Zaletavala sta se drug v drugega, stala sta nekaj časa samo na zadnjih tačkah, s sprednjimi tačkami pa sta se objemala. Nato sta zdirjala na šolski vrt, se zakadila med gredice, med mamine gredice! Norela sta, se valjala med rožami in nista se mogla ustaviti. Za mamo so bile rože nekaj svetega; z veliko ljubeznijo jih je gojila, z rožami je obsejala oba vrta, komaj je ostalo kaj prostora za zelenjavo. Čeprav se je jezila na mucka, saj sta ji marsikdaj uničila kakšno lepo cvetico, jima je odpustila, saj ju je imela tudi ona pristrčno rada.

Ob nežni skrbi za svoja ljubljénčka sta pozabila na kavko. Le kje se ves dan potika ta potepinka? Pa ja spet kje ne krade, zakaj bila je precej tatinske narave. Pri hiši so imeli udomačeno kavko. V vasi so jo nekoč pustili cigani. Koliko veselja sta imela z njo! Res pa se je izredno rada potepala; čez dan se je klatila kdove kje, o mraku pa je prav po gosposko prikorakala po dolgem hodniku, se ustavila pred kuhinjskimi vrati in zavreščala »Kiv-kav, kiv-kav!« Vesela sta ji tekla odpirat, mama pa se je jezila, češ, zdaj ne bo miru do poznega večera. Ob večerih je prihajal k očetu sosedov ata. Koliko sta si imela povedati! Razumela nista dosti, le tu pa tam sta ujela besedo Galicija. Zapomnila sta si, kako je očka pripovedoval, da je bil pri cesarskih lovcih. To je moralo biti nekaj zelo imenitnega, zakaj pogosto je govoril o tem. Očka in sosed sta se menila in menila, onadva sta medtem norela po kuhinji in z očetovim klobukom pokrivala kavko. Igra je bila kavki všeč, nič se ni branila, ko sta se zabavala z njo. Bogve kaj vse je morala znati pri ciganih in kaj vse je morala početi za njihovo zabavo.

Nazadnje je bilo očetu njunih iger dovolj in je zaropotal: »V sobo!« Soba. Nista je posebno marala, zakaj iti v sobo je pomenilo zanju konec vseh dnevnih radosti. Danes se takemu prostoru reče dnevna soba, zanje pa je bila kratkomalo soba. Tudi spala sta v njej. Soba je bila zelo velika, v kotu je stala krušna peč, na sredi je bila miza iz češnjevega lesa. Za mizo so ob večjih praznikih obedovali. Vedno jo je mama pogrnila takrat, kadar so prihajali strici na obisk. Ob takih priložnostih se sploh nista smela prikazati, kajti strici so bili zelo olikani in pri njihovih učenih pogovorih bi jih samo motila. Zaradi tega se nista niti malo žalostila; tedaj se je bilo mogoče bolj sproščeno potepati in se sestajati s prijatelji, ki so ju vselej že težko čakali sredi vasi. Ali je moč popisati srečo tistih dni? Najbrž ne prav dobro. Preveč se je bleščalo nebo, prečudovito so pele ptice, vabil je gozd in vabili so travniki. Nemara pa sreča ni samo rdeča, kot je bil rdeč óni poletni dan, temveč ima po vsej verjetnosti vse odtenke mavrično lepih barv na sebi? Sreča je otrok in njegov svet, zazrt v same skrivnosti in pravljice. Ja, sreča je kot pravljica, ki se srečno konča. Sreča sploh nima konca, venomer se blešči in nikoli ne ugasne. Ali res nikoli? Otrok – hvala bogu – tega ne ve. Otrok je srečen. In to je tisto. To je vse.

Zbirali so se sredi vasi, ob kapelici. Okoli nje so se lovili in skrivali, si pripovedovali skrivnosti, v mrzlih zimskih dneh so se po poti mimo kapelice sankali z velikimi ročnimi sanmi. Tako so se imenovali sani, s kakršnimi so hodili kmetje pozimi v gozd po drva. Spuščali so se od zadnje hiše v vasi navzdol; joj, kako so drvele sani po zaledeneli poti prav do ločniškega mostu in še dlje. Včasih so sani krmarili tako, da so zavirali z nogami, včasih pa se je ulegel na svoje sanke, bile so lahke in hitre, posebno še, ker so bile dobro zglajene: z obema rokama se je oprijel zadnjih koncev velikih sani in na ta način so še hitreje drvele po klancu navzdol, kot bi sicer. Marsikateri ženici so tako zagrenili življenje, žugale so jim s pestmi, ko so po zdrsanem klancu le s težavo prisopihale do cerkve. Sankali so se včasih tudi med vojsko, pozabili so na policijsko uro in starši so se jezili in pela je palica.

Nekega večera je na policijsko uro pozabil celo očka. Predolgo se je zadržal s prijatelji in ob kozarčku jim je čas pač prehitro ušel. Mamo je močno skrbelo, vsa trda od strahu je stala pri oknu in čakala, kdaj zagleda znano postavo. Nenadoma se je dol od ločniškega mostu razlegla deklamacija: *«Manj strašna noč je v črne zemlje krili»* in tako naprej. »Moj bog«, je tarnala mama, in kar na jok ji je šlo, »samo da ne pade med kakšno patruljo.« Nazadnje se je vse lepo izteklo, glede patrulje seveda, doma so potem peli drugo pesem, povsem drugačno od Prešernovih verzov.

Ja, sankanje je bilo lepa reč, a nič manj razburljivo ni bilo smučanje. Vse hribe in hribčke v okolici so poznali. Na smučeh so bili od prvih snežink in vse do marca, ko je sonce že imelo svojo moč. Nosila je temnomodre hlače in belo jopico: mama ji jo je ukrojila iz premajhnega astrahanskega plaščka. Spuščal se je po najbolj strmem bregu in imenitno zavijal v dolino. Ona se je bolj počasi plazila za njim; kaj pogosto je bilo videti le nekaj belega, kako se vali po bregu navzdol. Tako je trdil študent Lado, skozi okno svoje sobe je videl naravnost na Drnovškov breg. Včasih je tako padla, da je tekla kri. Pomilovalno je gledal za njo, ko je jokajoč, s smučkami v rokah hitela proti domu. »Kakšna neroda, nikoli se ne bo naučila dobro smučati. Prav zares, da ne!« Tako ponosen je bil na svoje smučarske veščine. Kadar se je hotel

prav posebno izkazati, sta se z Albinčkom spustila po farovškem bregu, prav od cerkve, od tam, kjer je bilo najbolj strmo.

Kapelica! Njihovo shajališče. Kraj vsega lepega. Kolikokrat sta si tam z Olgo šepe-tali sto in sto skrivnosti, toliko sta si imeli povedati. Kadar je zazvonilo avemarijo in je Albinčka že čakal hlev, sta jo urno ucvrla k živini, na hitro sta naribala tistih nekaj košar repe, korenja in pese – in hajdi, spet na vas. Bog ne daj, da bi kaj zamudila, saj se je na vasi zmeraj dogajalo kaj vznemirljivega. Ave Marija! Samo v domači vasi ima zvon tako nežne in mehke tone. Olga jo je zvečer pogosto jemala s seboj v zvonik. Z velikim veseljem sta se obešali za vrv in zvonili, zvonili. Včasih kar predol-go. Zgodilo se je, da sta se tako hihitali, da jima je vrv ušla iz rok in mali zvon je nekam čudno zapel. Njen oče jo je doma karal, češ kaj bodo pa rekli ljudje. Tistega leta je prijateljica zvonila trikrat na dan, zjutraj, opoldne in zvečer. Med vojsko sta neke zime z Olgo hodili po mleko v sosednjo vas, ker ga v domačem kraju ni bilo. Ko je odzvonilo sedem, sta jo mahnili na pot, vsaka s svojo kanglico. Tako lepa je bila takrat tista pot. Tako lepa ni bila nikoli več. Hodili sta po trdem snegu, sonce je sijalo, da se je sneg svetil v tisoč kristalih. S prijateljico lahko klepetáš v nedogled. Besede curljajo v dušo, nikoli se ne moreš ustaviti, govoriš in govoriš in sploh ne pomisliš, da je treba besede izbirati. Ko je duša polna in oči gledajo odkrito in nedolžno. Besede prehitevajo misli, o vseh skrivnostih vse poveš. Ali je potem sreča lahko bela, tako bela, kot je bel sneg, ki pravkar zapade? Ja, sreča je bela, kot je belo otroško srce.

Ko sta hodili po mleko, dan za dnem, sta nekega jutra opazili na poti krvave kaplje. Ob poti naprej so se krvave sledi nadaljevale. Prav pred hišami sta zagledali na snegu veliko, temno liso. Obstali sta. Olga ji je povedala, da je prejšnjo noč na tistem mestu padel graničar. Dotaknilo se ju je nekaj čudnega, mrzlega, nera-zumljivega, nekaj, kar niti malo ni sodilo v njun otroški svet, v svet veselja in iger.

Nekega poletnega dne je stal za kapelico ob potoku, kot na tla pribit, pisatelj Tinček. Stal je na mestu, bosonog, razmršeni lasje so mu silili na čelo, nezaupljivo in malone strahoma je pogledoval proti njim. Sprva ga še pogledali niso, nazadnje so ga le ogovorili; oglasil se je s čudno, njim popolnoma tujo govorico, besede je vlekel, z glasovi zavijal, zdel se jim je prav čuden. Nič, prav nič ni sodil k njim, ki so govorili drugače, mislili so si: »Po naše.« Poklical ga je, napol zabavljivo: »No, le pridi sem, če si upaš!« Zganil se je, potegnil roke iz žepov in se jim počasi plaho približal. Nazadnje se je izkazalo, da so si precej podobni. Postali so prijatelji. Pisateljevi so bili velika družina. Nikoli si niso mogli zapomniti vseh njihovih imen, toliko jih je bilo. Prihajali so v vas poleti, na počitnice. Vsa vas jih je bila polna. Od začetka so se jim zdeli nebodijih treba, posebno še, ker so imeli pri dobri Genci take pred-nosti. Veliko raje jim je dajala majhne rumene bučke kot njim. To se jim nikakor ni zdelo prav, saj so bili oni vendar od drugod in zakaj bi bili potem nekaj več? Ob nedeljah pa so jih zelo občudovali. Dolga vrsta se je vila po sredi cerkve k obhajilu; roke so imeli sklenjene v molitev. Čudno se jim je zdelo, oni niso na tak način pristopali k mizi Gospodovi.

Kapelica sredi vasi je bila prijazno zatočišče v lepih poletnih in tudi v zimskih dneh, ko so uživali v zimskem veselju. Kaj pa, kadar se je pojavilo dolgo jesensko

deževje in jim je grozilo, da bodo morali biti za dalj časa vsaksebi? Tedaj so se spraševali: »Kam sedaj?« Šolsko poslopje je bilo veliko in prostorno. Kaj vse se je dalo početi tam notri! Od Človek ne jezi se, tombole in podobnih iger, do streljanja s puščico, še skrivati in loviti se je dalo po šoli, in po dolgem šolskem hodniku so lahko celo kegljali. Zatopljeni v prekrasne igre so marsikdaj pozabili pravočasno domov. Starši so že vedeli: »Pri šolskih so, kje pa drugje!« Daleč najbolj mikavna je bila šolska podstreha. Na podstrehi je bilo toliko skritih koticov in skrivnostnih predmetov, med katerimi je bilo tako prijetno stikati.

Neke mrzle zimske noči med vojsko je stala ure dolgo ob podstrešnem oknu na južni strani šolskega poslopja in zrla proti sosednji vasi. Nazadnje jih je v mesečini noči zagledala – kolono v zelenih uniformah, s psom. O, strah in groza, kaj bo pa zdaj? Strašni so bili tisti časi, bog ne daj, da bi se še kdaj povrnili!

V skritem kotu na podstrehi so imeli star, zaprašen gramofon. Imel je zvočnike v obliki velikega lijaka. V njem sta z Albinčkom neke pomladi trpinčila mlade vrabčke. Zatožila ju je župniku. Gospod župnik! Nihče v vasi ni imel takega ugleda in veljave kot on. Gledal jo je z resnimi in strogimi očmi. »Vrabčki so bili revčki, smilili so se mi, ampak niso umrli, ostali so živi,« je rekla. Župnik je zmajeval z glavo, oglašal se je s svojim značilnim »dej, de, dej« in jo še naprej spraševal, kako je to bilo. Ob torkih so imeli verouk. Kadar je prihajal gospod župnik po poti mimo kapelice, ves v črnem, obleka, čevlji, klobuk, tudi suknja je bila črna, po navadi je imel ogrnjeno, so planili vsi hkrati od šolskih oken na svoje sedeže in zakričali: »Gospod gre!« Obsedeli so negibno. Napeto so poslušali, kdaj zaškriplje stopnica. Stopil je v razred. Glasno so pozdravili, tako da so glasove malo vlekli: »Hva-ljén Je-zús!« Poudarek je bil na zadnjem zlogu. Po pouku je sledila kazen za vrabčke, najprej pri gospodu župniku, kasneje še doma pri očetu. Ne ve se, kje je bilo huje. Žal ji je bilo, ali kesanje je prišlo prepozno.

»Tako, kocka je padla,« je nekega dne dejal očka. »V nedeljo bomo praznovali 90-letnico naše stare mame. Glejta, da se bosta na slovesnosti lepo vedla. Čas bi tudi bil, da se naučita jesti z vilicami in nožem, dovolj odrasla sta. Takole, le mene poglejta, v desni roki je nož, v levi vilice, komolci pa čimbolj tesno ob telesu.« »Moj bog,« sta si mislila, »kako bo to težko.« Še nikoli jima ni bilo treba jesti z vilicami in nožem. Ves teden sta trpela in se tresla od strahu, in ko je napočil usodni dan, sta bila kar malo potna, tako sta se bala. Le kaj poreče strogi stric in še strožja teta, ki bo v ta namen pripotovala iz daljnega Novega Sada, če se bosta grdo vedla ali sedela pri mizi kot dva štor. Njuna bojazen pa je bila popolnoma odveč. Dobra teta Meda ju ni silila jesti z nožem in zaradi tega so bile jedi še slajše. Torte pa sploh ni treba jesti z nožem in torta je gotovo najboljša jed na svetu.

Strah in trepet njunega otroštva so bili parkeljni. Tako sta se tresla pred njimi, da sta že vsaj mesec dni pred Miklavževim večerom ponavljala molitvice, da bi znala gladko odgovoriti, če bi ju Miklavž kaj vprašal. Po navadi so imeli miklavževanje v prosvetnem domu. Tam se je še dalo zdržati, zakaj če si lepo molil, parkeljni sploh niso silili vate. Nekega leta je Miklavž obdaroval otroke na domu. To je seveda bilo dosti huje. Trepetala sta od groze, kaj bo, ko bodo strašni parkeljni pridrveli v kuhinjo. Ko sta zaslišala s hodnika žvenket njihovih verig, sta takoj začela moliti

zdravamarijo; mami bi bilo bolj všeč, če bi se postavila z očenašem, a ker se jima je težka molitev še nekoliko zatikala, je oče odločil: »Zdravamarija in konec.« Še preden je Miklavž stopil v kuhinjo, sta bila sredi molitve in Miklavž je prijazno kimal. Prav oddahnila sta si šele tedaj, ko so se vežna vrata zaprla za njimi. Kadar Miklavž ni nastopal v svojem sijaju, sta dobila darila v sobi na mizi. Miza se je šibila od slaščic. Nekega leta je prinesel Miklavž vsakemu po eno veliko škatlo. Na škatli je pisalo Bizjak kekxi. Do zadnjega bonbončka za oba enako. Bog ne daj, da bi bilo drugače, takoj sta si bila v laseh. Ob škatlah so bile razvrščene igrače. Kadar je šla mama pred Miklavžem v mesto, ju je vselej vprašala, kaj si želita od Miklavža. Oba hkrati sta zavpila: »Nekaj takega, kar ni ,za pojesti'!« Sladkarije sta dobila tudi ob drugih priložnostih, zato sta si želela kaj bolj imenitnega. Nekoč sta bila na vrhu igrač dva dežnika; njegov se je samo malo razlikoval od njenega. Ničkolikokrat sta ju še isti večer zamenjala, nista se mogla zediniti, kateri je lepši.

»Kaj imaš rajši?« jo je vprašal pozno v noč, ko od vsega lepega nista mogla zaspati, »ali imaš rajši Miklavža ali Ljubljano?« Ni mu znala odgovoriti. Oboje je bilo nebeško lepo. Spomin ji je segel v čudež božičnega večera. Mrzla zima, v sobi pa toplo od krušne peči in od razkošja. Belo pogrnjena češnjeva miza, prt so obrobljale čipke, mamino delo, na mizi je stala, okrašena, sijala je v srebrnem in zlatem, gorele so svečke in rakete so prasketale – smrečica. Ko je bil tako drevešček v največjem sijaju, so ju poklicali iz kuhinje. Slišalo se je samo o-o-o-o! Drevešček je prinesel Božiček, kot tudi darila pod njim. Tedaj še nista vedela, zakaj je očetova pisarna pred božičem vselej zaklenjena. Presenečenje je bilo veliko. Ko sta že malo odrasla, je nekega večera rekla mama: »Kaj, ko bi letos drevešček okrasili sami in ga ne bi več prinesel Božiček?« Oglasil se je: »Mama, saj z dreveščkom bo toliko dela in sitnosti, ali ne bi bilo bolje, če bi ga še naprej prinašal Božiček?« Ostalo je pri maminem predlogu. Vse naslednje božične dni so šli skupaj z očetom v gozd po smrečico. Očka je znal izbirati, izbral je najlepšo in pri tem pazil, da ni rasla na samem, take bi bilo preveč škoda. Preden so šli domov, so zavili še v gostilno. Trda domača klobasa je dišala tako vabljivo, da so se jima pocedile sline, posebno še njemu, zanj je bila klobasa nekaj najboljšega. Božični večer je bil pravljica, tudi če so smrečico okrasili sami. Iz kuhinje je dišalo po poticah, mama je pripravljala večerjo, z očetom so peli Sveta noč, blažena noč. Še pred polnočnico so prišli iz sosednje vasi stari ata in obe teti. Skupaj so šli v cerkev po belem, zmrznjenem snegu. Vmes je pritrkaval: Mir ljudem na zemlji. Srce je pelo in vriskalo. Sreča je bila popolna.

Še v en čudež jo je ponesel spomin, v praznik sv. Rešnjega telesa. To je bil čas, ko je zadišalo po poletju in večeri so imeli takrat še poseben čar. Ob cesti, kjer naj bi se vila procesija, so moške postavili zelene bukovke ali gabrove veje. Natanko je bilo zaznamovano, od kod do kod postavi veje kakšna hiša. To je bilo dokaj težko opravilo. Najprej so z železnim, spodaj ošiljenim drogom izkopali luknje v tla in nato veje zasadili vanje. Na dan procesije so morale na vseh oknih goreti sveče; dekleta so kar tekmovala med seboj, katera bo postavila med sveče lepšo rožo. Ob osmi uri zjutraj so se šolarji zbrali pred šolo. Deklice so bile v belem, z venčki na glavi, v rokah so imele košarice, napolnjene s pisanimi poljskimi rožicami. Dečki so bili v temnejših oblekah, z belimi nageljčki v gumbnicah. Pravilo je bilo, da so morale

imeti učiteljice, ki so peljale otroke za procesijo, nov slamnik. In res so jih imele: vsako leto nov slamnik. Procesija se je pomikala počasi po poljski poti, sonce je sijalo tudi v očeh otrok, iz zvonika se je slišalo pritrkavanje. Sam Bog se je takrat naselil v otroške duše, žareli so od sreče in veselega pričakovanja.

Ljubljana! V njenih otroških sanjah je imela Ljubljana prav posebno barvo. Barve so sijale in se prelivale med seboj, zlivale so se druga v drugo, ena sama krasota! Bogve, če ni v Ljubljani še lepše kot v raji. Kdove? Ljubljana je bila daleč stran. Preden si sploh prišel na postajo, potem se je bilo treba peljati z vlakom naprej in naprej. Očku ni bilo nikoli žal, da je moral malo dlje na vlak. V vasi je bil srečen. Če bi ga, recimo, prestavili v mesto, bi najbrž tako žaloval za svojo ljubo vasjo in deželo, da bi še zbolel od domotožja. Rad je zatrjeval, da je življenje v trdni kmečki vasi najlepše, najbolj pravo, pristno, kakor se je izražal. Pot čez polja in travnike in naprej čez reko v sosednjo vas, kjer je vozil vlak, je ljubil nadvse in zaradi dolge poti ni nikoli negodoval. S poti je lahko opazoval, kaj cveti in medi, kaj vse bodo njegove ljube čebele brale v naslednjih dneh.

Starša sta hodila v mesto navadno sama, včasih pa sta tudi onadva smela z njima, vedno tedaj, kadar je bil v Ljubljani velesejem. Velesejma najbrž ne bi bilo mogoče dobro popisati, zakaj ves sejem je bil ena sama pravljica. Ko so hodili po Ljubljani, se jima je čudno zdelo, da so ljudje tako lepo oblečeni. Zdeli so se jima tako lepi in olikani. In dečki in deklice! Imeli so na sebi najbolj praznične oblekce, obuti so bili v zloščene čevlje, na katerih ni bilo niti najmanjšega prahu. Tako oblečena sta onadva hodila v cerkev, in še to v največjih praznikih. Če bi bila doma v vasi v tako lepih oblekah, ne bi bilo nič prijetno, paziti bi morala nanje in igre zaradi praznične obleke sploh ne bi bile več tako sijajne. Neke pomladne nedelje so se odpravljali k staremu atu in k stari mami na obisk. Mama ju je lepo oblekla; medtem ko se je oblačila še sama, sta se zapodila z otroki na travnik in si z regratovim mlečkom pomazala nove marinarske oblekce. Doma je potem sledil, oče bi dejal, pravi sodni dan. Tega dne, se razume, obiska ni bilo. Mama je bila tako huda, da se ji vse popoldne nista upala približati.

Nekega četrtek – ob četrtek je očka hodil v Ljubljano vsaj enkrat na mesec – jo je vzel s seboj. Sama sebi se je zdela imenitna, ko je v kavarni srebala pravo kuhano čokolado s smetano na vrhu. V mestu so pa res same dobre reči. Mmm, se je obližovala in kar malo žal ji je bilo, ko sta morala oditi. Očka se je v kavarni potopil v časopise, precej drugačne, kot jih je doma v vasi nosil njihov poštar. Trdil je, da brez tujih časopisov ne bi mogel dobro shajati, posebno še, ker je bil strasten politik in je zato vedno spremljal vse svetovne politične dogodke. Pogosto so prihajali k očetu možje. Veliko so se pogovarjali o politiki in ko so nekoč že odšli domov, ga je vprašala: »Očka, kaj si ti?« Odgovoril je odločno: »Jaz sem demokrat.« Besede nista razumela, a če njun očka tako pravi, potem bo to gotovo tisto pravo. Njunega otroštva se je tako že zelo zgodaj zaradi očetove strasti po malem dotikala politika. Očetova nočna omarica je bila vedno polna raznih čudnih knjig in knjižic. Očka je bil zelo vedoželjen, rad je razlagal možem o dogajanju v svetu in celo o daljni Rusiji.

Njuno otroško srečo je marsikdaj zameglil kak vojni dogodek. Ker je bilo v tistih časih v vasi le malo moških, sta včasih pomagala pri tem ali onem kmetu. Ona ni

bila preveč spretna, on pa je znal vse: kosil je, obračal seno, hodil je v gozd po steljo, in če je bilo treba, je pomagal celo orati. Tudi zajčka je znal odreti. Nekaj časa mu je mama dovolila, da je gojil zajčke. Dejal je, da zajčka težko ubije, ker se mu preveč smili. Prav zaradi tega njegova zajčjereja ni predolgo trajala. Staršem je bilo to všeč. Tudi s konjem je znal ravnati. Neke vojne jeseni je nanese, da je moral peljati soseda v bližnji trg na policijo. To ni bila lahka stvar; kmet je sedel ves blede na vozu, saj na policiji se lahko zgodi marsikaj. Tudi njemu so se hlače tresle, ko je izpregel blizu policijskega poslopja. Vpitje in trušč se je slišalo na cesto, zato se je z vozom malo oddaljil, da ne bi zaslišal kaj hudega. Hvala bogu! Za kmeta se je to pot vse dobro izteklo, oba sta bila srečna; še kobilica je veselo poskakovala proti domači vasi, kakor da bi slutila, kakšna srečneža vozi.

Spomini ugašajo, se spet povrnejo in se bleščijo, bleščijo. Otroštvo je sreča nad vse. Otroški spomin je ena sama luč. Vse prekrije, kar je hudega. Ostane samo lepota. Čeprav je luč tistih dni ugasnila za zmerom, še naprej sveti v srcu in se spreminja v prečudovito mavrico. Take barve je Sreča.